

MARIANNE BERNADOTTE CENTRUM

Karolinska Institutet

Okulomotorproblem hos barn

Kurs i Klinisk nivådiagnostik ur ett neuroradiologiskt perspektiv

Jan Ygge
Marianne Bernadotte Centrum
Karolinska Institutet
St Eriks ögonsjukhus

Okulomotorproblem hos barn

Karolinska Institutet

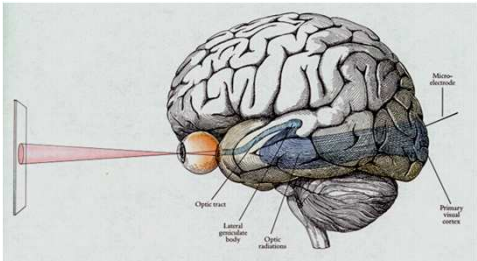
- > Varför ögonrörelser?
- > Ögonmotorikutveckling
- > Skelning
- > "Kongenital" nystagmus
- > COMA – kongenital okulomotorpraxi
- > Opsoclonus
- > Downbeat nystagmus
- > Upbeat nystagmus
- > See-saw nystagmus

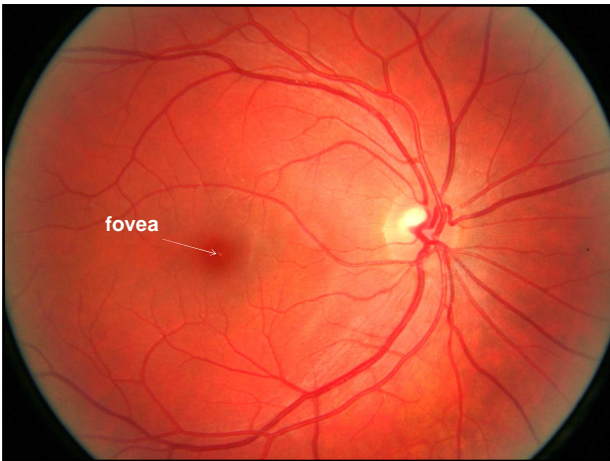

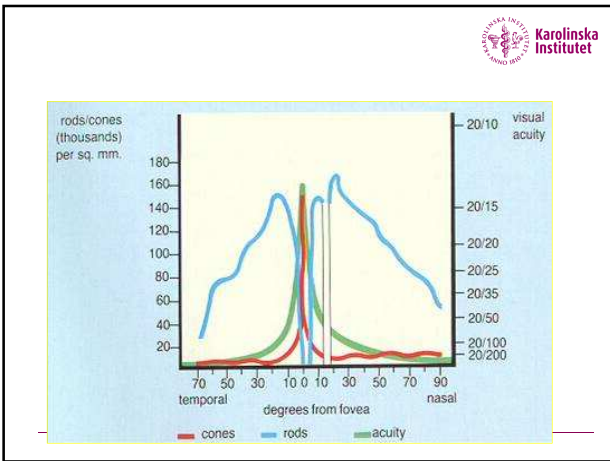

Karolinska Institutet

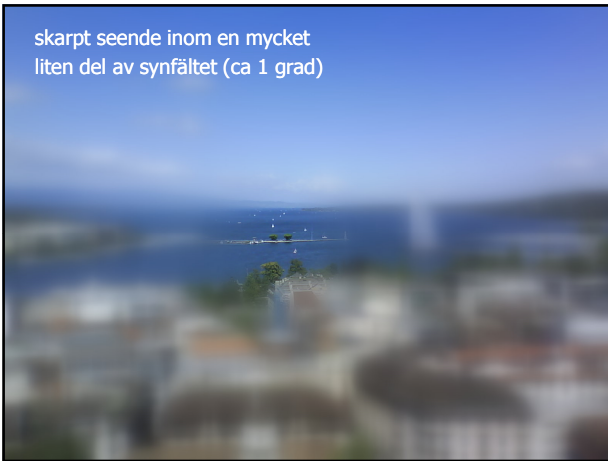
Vad behövs för att kunna se?

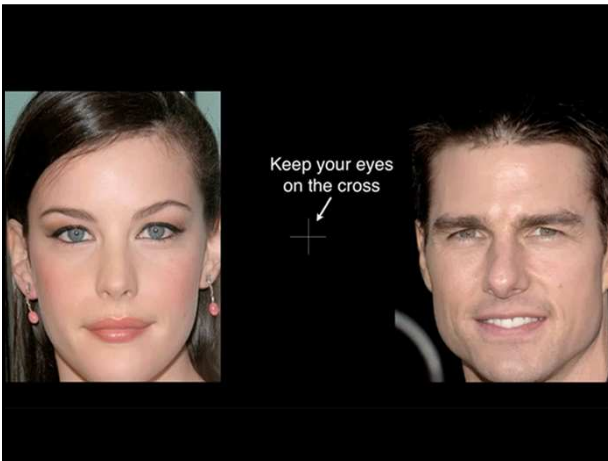

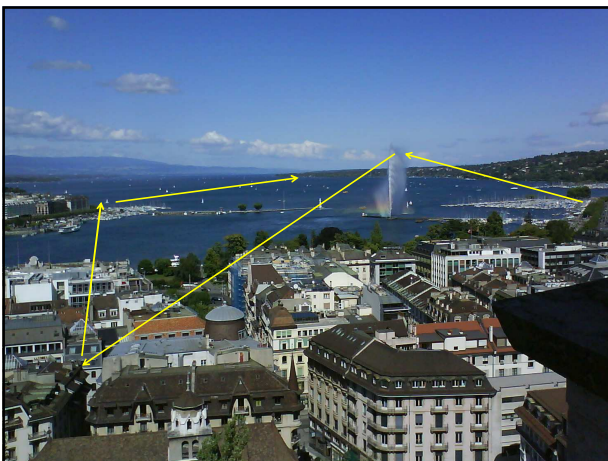

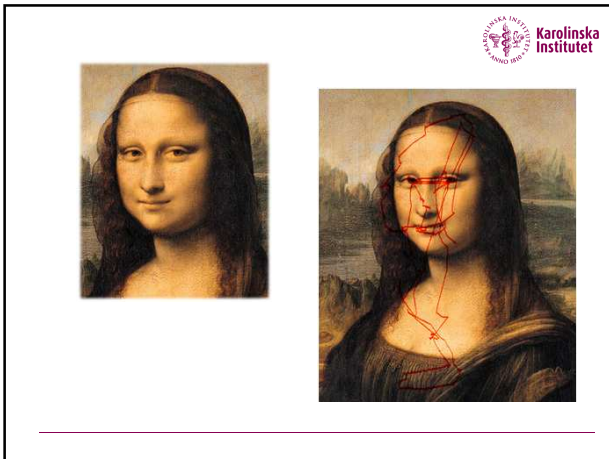

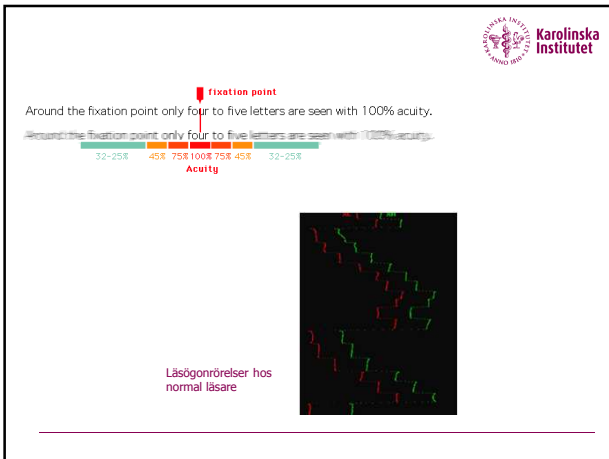

Läsning

Bävaren är en mycket skicklig simmare. I vattnet bär den hastigheter av mer än elva kilometer i timmen. För att skydda sig mot kylan har bävern hud tusentals små hårstrån och ett tjockt lager med fett. Med hjälp av sina stora tungor kan den ståna under vattennytan mer än tjugominuter utan problem.

 Karolinska Institutet

Bra syn kräver:

- > hög upplösningsförmåga i fovea
- > förmåga att hålla fixationen i fovea
 - > när vi är stilla - fixationsögonrörelser
 - > när vi rör oss - vestibulärt utlösta ögonrörelser (VOR, OKN)
 - > när objektet rör sig
 - > i sidled - följerrörelser
 - > i djupled - vergensrörelser
- > kunna flytta fixationen mellan olika objekt - saccader
- > tolkningsförmåga av det vi ser

 Karolinska Institutet

Varför och hur studera ögonrörelser?

- > Olika typer av ögonrörelser har olika funktion
- > Olika typer av ögonrörelser styrs av olika anatomiskt skilda neuron-system
- > Patologiska ögonrörelser pekar ofta mot en specifik anatomisk lokalisering
- > Ögonrörelser kan registreras relativt enkelt

IR reflexionsteknik

Scleral search coil

 Karolinska Institutet

Metoder för ögonrörelseregistrering

Tobii eye tracker

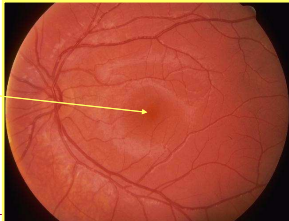
VOG - videookulografi

Fixation

Karolinska Institutet

fovea

- > synvinkel på ca 0.5° (objektet måste ligga inom denna)
- > hastighet < 3.07sek (objektet får ej ha högre hastighet)

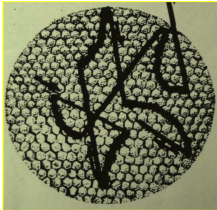
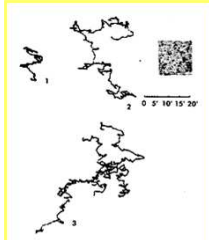

fovea

Fixation

Karolinska Institutet

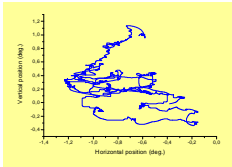
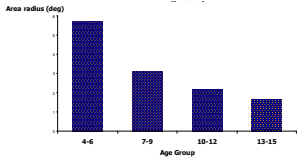
- Bilden måste alltså hållas stilla på retina - men inte för stilla!!!

"Ocular motor noise"

Fixation

Karolinska Institutet

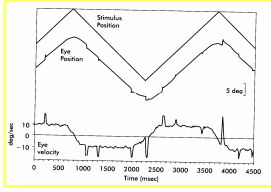
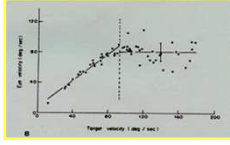

Age Group	Area radius (deg)
4-6	~7.5
7-9	~4.5
10-12	~3.5
13-15	~2.5

Följerörelser – smooth pursuit

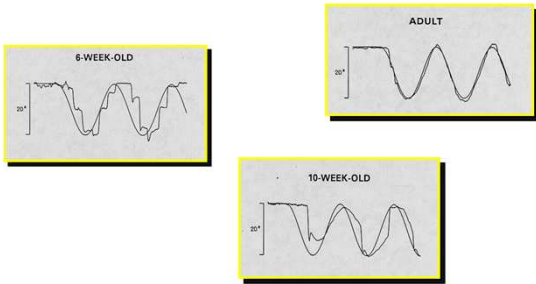
- > kräver ett stimulus - kan ej göra SP i mörker
- > foveaseende
- > följa föremål i rörelse
- > matcha ögonens rörelse med föremålets rörelse
- > normal gain = 1.0
- > vid höga hastigheter (>80 grader/sek) minskar gain

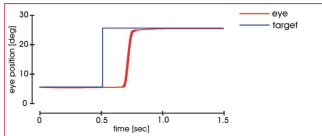

Följerörelser – smooth pursuit

- > Utvecklas med foveaseendet
- > Låg gain

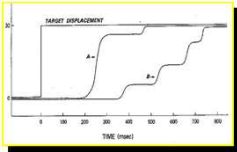

Sackader

Barn:

- > Förlängd sackadlatens
- > Sackadhypometri
- > Motivation och uppmärksamhet

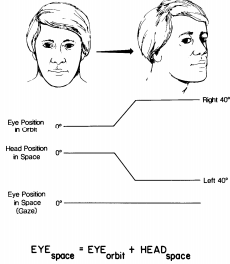

 Karolinska Institutet

VOR - vestibulo-okulär reflex - stabiliserar blicken vid huvud- och kropps rörelser

- kort latens - 16 ms
- gain - normalt nära 1.0
- utvecklas tidigt – Doll's eye test

Eye Position in Orbit → Right 40°

Head Position in Space → Left 40°

Eye Position in Space (Gaze) →

EYE_{space} = EYE_{orbit} + HEAD_{space}

 Karolinska Institutet

Skelning

- Synaxlarna ej samma riktning
- Defekt fusionsmekanism
- Typer:
 - Komitant – samma vinkel oberoende av blickriktning
 - Inkomitant – olika vinkel beroende på blickriktning oftast ögonmuskelpareser
- Ger upphov till diplopi
 - Vuxna – störande diplopi
 - Barn – oftast suppression

 Karolinska Institutet

Skelning

- < 3 månader – vanligen okoordinerade ögonrörelser – ibland skelning
- > 6 månader – stabil rättställning

Remittera:

- Skelning hos barn > 6 mån
- Konstant skelning < 6 mån
- Vuxen med akut skelning (diplopi)

➢ **OBS!** Tvångshuvudhållning kan vara tecken på skelning

Skelning

Tropi – manifest skelning

- Esotropi – inåtskelning
- Exotropi – utåtskelning
- Hypo- / hyper- tropi – nedåt- / uppåt- skelning
- Tropi leder till suppression hos barnet (diplopi hos den vuxne)

A. Esotropia

B. Exotropia

C. Hypertropia

D. Hypotropia

Hur diagnosticera skelning?

- Hornhinnereflextest - Hirschberg
- Cover test – diagnosticerar manifest skelning

Skelning - etiologi

- ???
- Refraktionsfel – hyperop som ackommoderar
- Hereditär
- Infantil nystagmus
 - Konvergens dämpar vanligen nystagmus intensitet

 Karolinska Institutet

Latent skelning

Fori – latent skelning – skelning som bara uppkommer när ögat inte fixerar (ögonens naturliga viloposition)

- > Exofori – utåtskelning
- > Esofori – inåtskelning
- > Hypo- / hyper-

Uncover test diagnostiserar fori

- > Ocklusionen bryter fusionen
- > När ocklusionen tas bort ställer ögat in sig och fusionen återupptas

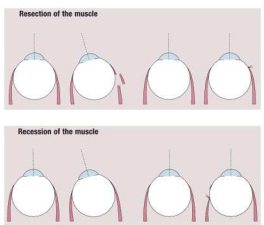

 Karolinska Institutet

Behandling av skelning

Amblyopibehandling hos barn (glas + ocklusion) viktigast

- > Kirurgi – förkorta eller förlänga en eller flera muskler
 - > Tidigt eller sent?
 - > Op i narkos / lokalbedövning

 Karolinska Institutet

Behandling av skelning

- > Prisma – främst för förbehandling
 - > Bas-in prisma för närarbete

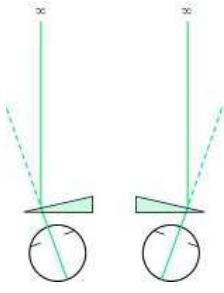
Fresnel prism

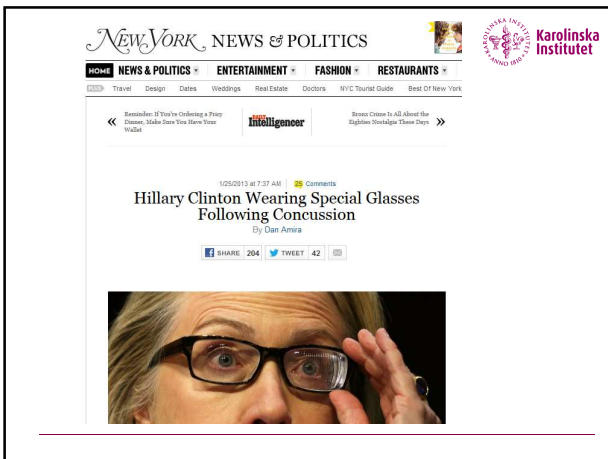
Apex Base

Conventional prism

 Karolinska Institutet

"Kongenitala" former av nystagmus

- > Infantil nystagmus syndrom – tid. kongenital nystagmus
- > Fusional maldevelopment nystagmus syndrome (FMNS) – tid. latent nystagmus
- > Spasmus nutans syndrome

 Karolinska Institutet

Infantil nystagmus syndrome

klinik:

- > debut vid ett par månaders ålder – sällan kongenital
- > konjugerad, horisontell, ryck/pendel-nystagmus
- > horisontell även i blick upp/ned
- > ofta:
 - > ökad intensitet vid fixering och sidblick
 - > TVH – tvångshuvudhållning, null zone
 - > minskad intensitet vid konvergens (bättre visus)
 - > refraktionsfel (spec. astigmatism)
 - > skelning – nystagmus blockage syndrome
 - > huvudoscillationer
- > aldrig oscillopsi

Infantil nystagmus syndrome

Etiologi:

- okulär/okulokutan albinism
- akromatopsi
- Leber's kongenitala amauros
- CSNB – kongenital stationär nattblindhet
- ROP – retinopathy of prematurity
- Kongenital katarakt
- Corneagrümling
- Opticus skada (hypoplasi, atrofi)

opticshypoplasi

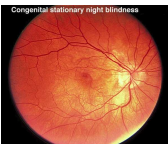

Karolinska Institutet

Infantil nystagmus syndrome

Viktigt!

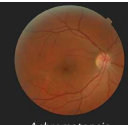
- fotofobi, hög myopi – retinal sjukdom
- okulodigital sign – gnuggning – blind?
- vertikal (högfrekvent) – akromatopsi, synbaneskada

Congenital stationary night blindness

Normal Retina

Achromatopsia

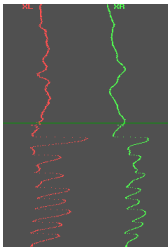

Karolinska Institutet

Fusional maldevelopment nystagmus syndrome (FMNS)

Klinik:

- debut vanligen -- ett par månaders ålder
- konjugerad, horisontell rycknystagmus
- behöver ej ses vid binokulärt seende
- riktningen beroende på förtäckning – snabb fas mot seende öga
- ofta skelning och inget stereoseende
- manifest latent nystagmus

Karolinska Institutet

 Karolinska Institutet

Spasmus nutans syndrome

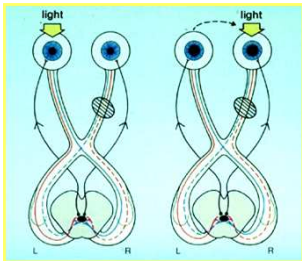

Klinik:

- head nodding (3 Hz) mer tydlig vid försök till fixering
- head tilt eller head turn
- liten amplitud, hög frekvent horisontell pendelnystagmus
- ofta asymmetri mellan ögonen – ibland monokulär
- ofta strabism och amblyopi
- uteslut opticusgliom, - MRI, afferent pupillreflex, papillinspektion
- debut 6-12 månader – remission 1-2 år – retrospektiv diagnos

 Karolinska Institutet

afferent pupilldefekt -
- swinging flashlight sign positiv

Friskt Sjukt

 Karolinska Institutet

COMA – Congenital ocular motor apraxia

Klinik:

- Oförmåga att utlösa horisontella volontära sackader
- Snabba huvudkast
 - trigger sackader
 - VOR – overshoot
- Blickdeviation vid rotation
- Patogena oklar
- God prognos

 **Karolinska
Institutet**

Opsoclonus

Klinik:

- > multivektoriell
- > stor amplitud, konjugerad
- > ingen intrasackadisk paus
- > ibland intermittent

Etiologi:

- > barn -- infantil polymyokloni
- > vuxna -- encephalit postinfektiöst
- > paraneoplasi
 - > barn -- neuroblastom (förekomst av opsoclonus kan vara ett gott prognostiskt tecken)
 - > vuxna -- lungcancer

 **Karolinska
Institutet**

Downbeat nystagmus

- > ögonen driver uppåt – slår nedåt
- > detekteras bäst vid blick nedåt-lateralt (side-pocket nystagmus)
- > amplituden ökar vid blick nedåt (Alexanders lag)
- > ofta TVH
- > dålig suppression vid fixation och konvergens

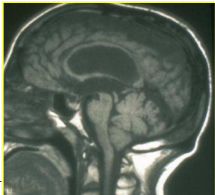

 **Karolinska
Institutet**

Downbeat nystagmus

Etiologi:

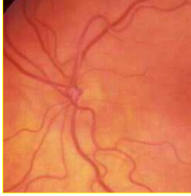
- > kompression av caudala hjärnstammen / cerebellum
- > anomalier i övre halsryggen såsom:
 - > Arnold-Chiari's missbildning
- > cerebellär degeneration / tumör
- > intrakraniell tryckstegring och hydrocephalus

 Karolinska Institutet

Upbeat nystagmus

- > ögonen driver nedåt – slår uppåt
- > vuxna – lesion i cerebellum / caudala hjärnstammen
- > barn – främre synbaneskada
 - > ex. Lebers amauros, opticushypoplasi, retinal dystrofi
- > MR – uteslut hjärnstamslesion
- > ERG – retinal sjukdom
- >

opticushypoplasi

 Karolinska Institutet

See-saw nystagmus

Vertikal pendelnystagmus där ena ögat eleveras och inåtroteras medan andra ögat sänks och utåtroteras ("gungbräda")

- > intensiteten ökar i starkt ljus
- > intensiteten minskar med konvergens och ackommodation
- > vanligt med samtidig skelning (spec. exotropi)

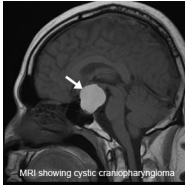

 Karolinska Institutet

See-saw nystagmus

Etiologi:

- > kongenital form
- > suprasellär tumör (chiasma / vent. III) – ofta hemianopsi
 - > kraniofaryngeom
 - > septo-optisk dysplasi

MRI showing cystic craniopharyngioma

Okulomotorproblem hos barn

